SEPTIMIU BUCUR – POLEMICS REGARDING CARAGIALE

Dumitrița Florina TODORAN (POP)
"Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract : Like Maiorescu, Ibrăileanu, Dobrogeanu- Gherea, Panu etc, Septimius Bucur expresses his views on the work of Caragiale. His study has from the outset tempting polemics. It rejects the assertion of Călinescu after the playwright's world of Cațavencu would be grown "in sympathy clean comedy and not in critical".The truth, as far as Caragiale is concerned, obviously belongs to Septimiu Bucur, and the critic's view on the writer's political ideals is very modern. Septimiu's arguments are unbeatable. Septimius Bucur discusses problems of stabilizing the equality between Eminescu's position and that of Caragiale. Some say that they were both the most brilliant exponents of social revolt against the injustice of the bourgeois-landlord. Bucur does not agree with this equality.

Keywords: controversy, arguments, Septimiu Bucur, polemics, criticism.

Destinul literar al operei lui Caragiale este paradoxal: scriitorul pe care discursul public al zilelor noastre îl asociază în mod aproape invariabil cu atributul "actual" a fost deseori etichetat de contemporanii săi drept perimat, apropiata sa cădere în desuetudine fiind prezisă cu insistenţă timp de aproape o jumătate de secol.[1]

„Între premiera piesei *O noapte furtunoasă* şi primul studiu critic serios despre scrierile lui Caragiale au trecut câţiva ani, în care receptarea scrierilor dramaturgului s-a limitat la cronici de întâmpinare, majoritatea ostile şi contaminate cu prejudecăţi politice. Primele texte de acest gen au apărut imediat după prima reprezentare a *Nopţii furtunoase*, eveniment care a declanşat un val de diatribe împotriva pretinsei imoralităţi a piesei, însoţite de reproşuri către conducerea Teatrului Naţional, care îngăduise o asemenea insultă la adresa moralei publice."[2]

Teza „perisabilităţii" operei caragialiene, care avea să fie repetată şi nuanţată de nenumărate ori în deceniile următoare, ia naştere la scurt timp după punerea în scenă a *Nopţii furtunoase*.

Ostilitatea faţă de lucrările dramatice ale lui Caragiale atinge apogeul după premiera piesei *D-ale carnavalului*, perioadă în care însuşi Titu Maiorescu se socoteşte obligat să intervină, scriind celebrul studiu *Comediile domnului Caragiale*, una dintre primele lucrări care evidenţiază meritele dramaturgului. Fără îndoială, nu se poate nega meritul lui Titu Maiorescu de a fi fost primul critic care a exprimat fără echivoc convingerea că opera lui Caragiale are valoarea necesară pentru a trece testul timpului; totuşi, dincolo de elogii se pot intui anumite rezerve ale mentorului *Junimii*.

[1] Mihai Mandache, *Sub semnul scepticismului. Reacţiile contemporanilor la opera lui Caragiale,* http://www.scribd.com/doc/244729599/Reactiile-contemporanilor-la-opera-lui-Caragiale#scribd, p. 4
[2] *Idem*

BDD-A22222 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:33 UTC)

Următoarea etapă importantă în crearea unui curent de opinie favorabil faţă de operele lui Caragiale este intervenţia lui Constantin Dobrogeanu-Gherea. Iniţial, criticul pare a avea o atitudine relativ ostilă faţă de scriitor, publicând un articol cu titlul *Caragiale fluierat*, în care formulează o serie de obiecţii faţă de piesa *D-ale carnavalului*. Aidoma lui Maiorescu, criticul socialist evită să se pronunţe fără rezerve în favoarea dramaturgului: „Caragiale nu e un geniu, dar e un mare talent satiric, şi ca atare trebuie să ne intereseze în cel mai înalt grad”[3], afirmă Gherea, chiar înainte de a face orice referire concretă la vreuna dintre piese.

Criticul N. Petraşcu îşi exprimă admiraţia faţă de capacitatea lui Caragiale de a crea, în piesele sale, iluzia realităţii: „nimeni n-a putut să întruchipeze la noi o realitate vie ca dânsul. El are o fineţe, o subtilitate psihologică, o cunoştinţă a mobilelor acţiunii omeneşti şi o divinaţiune a expresiunilor cu care îmbracă aceste mobile, cum literatura română n-are alt exemplu”[4]. Elogiile lui N. Petraşcu sunt dublate, însă, de o serie de acuzaţii aduse pieselor lui Caragiale. Criticul consideră că invenţia tipologică a dramaturgului este limitată, ea rezumându-se la 5-6 tipuri care se repetă în toate piesele. Importanţa scăzută a intrigii şi automatismele personajelor sunt prezentate, de asemenea, ca defecte ale comediilor.

Rezerve cu privire la longevitatea comediilor lui Caragiale se regăsesc şi în aprecierile critice ale lui Anghel Demetriescu. În 1896, într-un studiu pompos intitulat *Despre obiectul artei în general*, Demetriescu remarcă declinul tipului literar al patriotului paşoptist, redus la reprezentări caricaturale precum cele din comediile lui Caragiale. Concluzia este categorică: „cu dispariţiunea şi importanţa tipului, va dispărea şi opera ce l-a pus în proeminenţă”[5].

Atacurile împotriva operei lui Caragiale vin şi din direcţia foştilor săi colegi de club literar de la „Junimea”. Începând din 1903, în revista „Săptămâna”, condusă de G. Panu, apar o serie de articole în care conducătorul publicaţiei reia teza caducităţii operei caragialiene.

Într-un articol despre *O scrisoare pierdută*, scris în 1903, Eliade practică un subtil joc al alternanţei dintre elogiu şi contestare. Deşi recunoaşte că piesa este cea mai bună din repertoriul nostru naţional, criticul constată că ea „a îmbătrânit puţin pe alocuri” şi îşi exprimă temerea că „în douăzeci de ani, va fi poate nevoie, pentru a o înţelege, de a recurge la memoriile bătrânilor, şi în cincizeci de ani, la cărţile de istorie”[6].

În acelaşi an în care Pompiliu Eliade publică observaţiile sale faţă de *Scrisoarea pierdută*, H. Sanielevici consacră un studiu elogios *Momentelor*. Pasajele introductive reiau, pe scurt, teoria formelor fără fond, contrastul dintre aparenţa occidentală şi esenţa orientală fiind văzut drept motorul operei lui Caragiale.

Primele articole în care Lovinescu îşi exprimă rezervele faţă de opera lui Caragiale datează din 1907-1908, fiind publicate în revista *Convorbiri critice*. Întrucât publicaţia era condusă de Mihail Dragomirescu, un mare admirator al lui Caragiale, Lovinescu recurge la prezentarea ideilor sale sub forma unui dialog de inspiraţie platoniciană.

---

[3] *Ibidem*, p. 259

[4] N. Petraşcu, *Caragiale, comediile lui*, în *Literatură şi artă română*, an II, nr.11, 25 noiembrie 1898, p. 683

[5] Anghel Demetriescu, *Despre obiectul artei în general*, în *Literatură şi artă română*, an I, nr.2, 25 decembrie 1896, p. 113

[6] Pompiliu Eliade, *Caragiale*: *“O scrisoare pierdută”*, în volumul *I. L. Caragiale faţă cu reacţiunea… criticii*, Editura Princeps, Iaşi, p. 94

BDD-A22222 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:33 UTC)

Referindu-ne în rândurile de mai sus la revista *Convorbiri critice*, în care apărea primul articol al lui E. Lovinescu despre Caragiale, identificam în persoana lui Mihail Dragomirescu, conducătorul publicaţiei, un mare admirator al operei caragialiene. Într-adevăr, Dragomirescu se numără printre primii critici care îşi manifestă deschis convingerea că valoarea scrierilor lui Caragiale este universală: „comediile lui Caragiale, în special [...] sunt, cred eu, opere clasice, care vor putea produce emoţiuni estetice veritabile în toate timpurile şi la toate popoarele”[7]. Afirmaţia de mai sus, inclusă într-un studiu din 1904, este urmată de o precizare oportună: „succesul de public al pieselor lui Caragiale s-ar putea diminua în timp, dar ele vor fi întotdeauna apreciate de cititorii cu o cultură literară solidă.” [8]

Tendinţa sociologizantă, evitată sistematic de Mihail Dragomirescu, este reprezentată din plin în scrierile critice ale lui Garabet Ibrăileanu. Studiul său, *Spiritul critic în cultura românească* (1909), analizează scrierile lui Caragiale sub titlul *Critica socială extremă*. Pasajele introductive conţin o afirmaţie obscură, care nu este probată şi nici aprofundată: „Din punct de vedere social, literatura sa [a lui Caragiale, n.n.] este expresia acelora care, veniţi în urma relelor produse de formele nouă pentru anumite clase, se ridică împotriva acestor forme, pentru că au adus nenorocirea altor clase”[9]. Criticul nu oferă nicio indicaţie care să permită identificarea claselor în numele cărora vorbeşte Caragiale sau a claselor care au avut de suferit de pe urma introducerii „formelor nouă”.

După cum se poate observa, studiile despre opera lui Caragiale scrise de contemporanii săi au anumite elemente comune. Pentru aproape toţi criticii, stabilirea orientării politice a autorului este o problemă de cea mai mare importanţă. Faptul că subiectul a fost abordat cu atâta insistenţă, fără a se ajunge la o concluzie unanim acceptată, sugerează că folosirea operei lui Caragiale pentru a ilustra convingerile politice ale autorului este o operaţie hazardată.

INCURSIUNE IN OPERA CARAGIALIANÃ

La fel ca Maiorescu, Ibrăileanu, Dobrogeanu- Gherea, Panu etc, Septimiu Bucur îşi exprimã pãrerile asupra operei lui Caragiale. Studiul sãu are, încã de la început, tentã polemicã. Acesta respinge aserțiunea cãlinescianã dupã care dramaturgul ar fi cultivat lumea lui Caţavencu „din curatã simpatie de comediograf”[10] şi nu din spirit critic. Intrebarea pe care şi-o pune criticul e o înțepãturã la adresa autonomiei esteticului: „De ce vrea sã uite Cãlinescu cã toți scriitorii mari din literatura noastrã şi cu atât mai mult din literatura universalã, au avut convingeri şi idealuri politice? Unii dintre ei au pecetluit, cu sângele lor, aceste idealuri. Sunt sigur cã n-a fost plãsmuitã încã nici o operã literarã de mâna întâi care sã nu rãsfrângã în cuprinsul ei înalte aspirații ale aceluia care i-a dat viațã, întocmai cum încã nu s-a nãscut un

[7] Mihail Dragomirescu, *Caragiale*, în volumul *I. L. Caragiale în conştiinţa contemporanilor*, Editura Academia Românã, 1943, p. 364

[8] Mihai Mandache, *op.cit.*, p. 17

[9] G. Ibrăileanu, *Spiritul critic în cultura românească*, Editura Litera, Chişinău, 1999, p. 181

[10] George Cãlinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Fundația pentru literaturã şi artã, Bucureşti, 1941, pp. 444-445

BDD-A22222 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:33 UTC)

copil care să nu poarte în vinele lui moştenirea părinţilor."[11] Adevărul, în ce-l priveşte pe Caragiale, este evident de partea lui Septimiu Bucur, iar convingerea criticului în privinţa idealurilor politice ale creatorului este foarte actuală. Dar polemica esenţială se poartă cu cei care îl afiliaseră pe Caragiale junimismului (Ibrăileanu, Lovinescu), cu cei ce dăduseră interpretări sociologist- minimalizatoare comediilor sale şi cu cei ce lansaseră teza inaderenţei dramaturgului la spiritul românesc.[12] Argumentele criticului sunt imbatabile. Fără prea multe subtilităţi, îi răspunde lui Călinescu printr-o analiză strânsă a pamfletului caragelian „1907, din primăvară până-n toamnă", dovadă zdrobitoare chiar pentru patosul politic al dramaturgului.[13] In privinţa afilierii lui Caragiale la junimism, Septimiu Bucur aduce în discuţie divergenţele de opinie în chestiuni importante între dramaturg şi mentorul junimist, iar în privinţa aşa-zisei neaderenţe la spiritul românesc, aduce ca argument analiza unui pamflet antişovinist „Românii verzi" şi elemente pur patriotice din opera sa.[14]

„Analiza comediilor e sumară, însă e axată pe o idee fertilă, aceea a similitudinii tipologice a personajelor. Astfel Rică Venturiano ar fi <un Caţavencu în ediţie mai blajiană>, românii verzi ar fi ei <Caţavenci în ediţie populară>, iar „între Trahanache şi jupân Dumitrache ar fi aceeaşi deosebire de grad ca între Caţavencu şi Venturiano, sau Zoe şi Veta".[15] „Având doar raţiuni polemice, pagina critică a lui Septimiu Bucur nu este plină de patos ci pe alocuri judecăţile sunt superficiale."[16] O cercetare adâncă a operei dramaturgului[17] a scos la luminã cã discursurile electorale ale lui Caţavencu ori Farfuridi nu sunt chiar „momente de prostie", iar, tipologic vorbind, a uni personajele caragialiene numai prin inculturã, înseamnă a reduce bogăţia la unitate şi a sărăci o operă de alte multe semnificaţii conţinute. Apoi e de discutat dacă Cetăţeanul turmentat e „singurul om cinstit" din piesă şi posesor al acelui „fond de umanitate nealteratã", când, de fapt, el e mai înstărit decât Ionescu şi Popescu, e „alterat" de băuturã, nu ştie cu cine va vota, iar restituirea scrisorii n-o face din scrupul moral, ci în virtutea unui automatism profesional.[18]

Dramaturg, jurnalist, scriitor şi pamfletar, Caragiale este printre puţinii români care nu au nevoie de nici o prezentare şi un autor ale cărui opere vor rămâne mereu actuale în societatea românească.

In studiul despre I.L. Caragiale, Septimiu Bucur doreşte să scoată în evidenţă inteligenţa dramaturgului, studiul său având tentă polemică, nefiind de acord cu afirmaţia lui Călinescu că "din curată simpatie de comediograf cultiva Caragiale lumea lui Caţavencu şi graiul incult al acesteia nu e o critică ci un efect comic." Incă de la începutul studiului

[11]Serafim Duicu, *Septimiu Bucur, Banchetul lui Lucullus,* pagini de critică literară, Ed. îngrijită, prefaţă şi note asupra ediţiei de Serafim Duicu, Cluj-Napoca, Dacia, 1978, , p. 101

[12]Este vorba despre N. Davidescu care publicase articole despre Caragiale: *Caragiale, cel din urmă fanariot, sau inaderenţa lui la spiritul românesc* în Cuvântul liber, nr.39, 1935; *Inaderenţa lui Caragiale la spiritul românesc* în Cuvântul liber, nr.2, 1935; *Ultimul ocupant fanariot sau inaderenţa lui Caragiale la spiritul românesc* (partea a II-a) în Familia, seria III, nr.1, 1936

[13] Serafim Duicu, *op.cit,* p. 11

[14] *Idem*

[15] *Ibidem,* p. 12

[16] *Idem*

[17] M. Tomuş, *Opera lui I.L. Caragiale*, Editura Minerva, Bucureşti, 1977, pp. 231

[18] *Ibidem,* pp. 232-234

BDD-A22222 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:33 UTC)

precizează trăsătura de bază a personalității lui Caragiale şi anume inteligența lui extraordinară, reieşită din jocul spumos de cuvinte, voluptatea "calamburului", o adâncă pătrundere psihologică.

E greşit a-l reduce pe Caragiale, care e un scriitor excepțional, la un simplu tipar, la o singură formulă tipologizantă. Ceea ce consideră alții că predomină în atitudinea scriitorului e bigotismul însă Septimiu Bucur consideră bigotismul o notă frecventă la creatorii de artă. După ce-şi scria comediile, Caragiale afirmă că literatura lui e sentimentală, neplăcându-i să fie denumit scriitor satiric. Prin această afirmație Caragiale se autocaracterizează. "Revolta ("Moftul, dragi cititori, nu-i ieşit din dorința de a râde pentru ca să râdă şi alții. Geneza lui e revolta") e un sentiment protestatar împotriva unei situații date. Inteligența lui Caragiale reiese şi din atitudinea personală, afectivă, față de mediul social, față de viață. Orice operă satirică izvorăşte dintr-o stare de sentiment. "A satiriza înseamnă a ataca şi ataci pe cineva sau ceva, în numele unei păreri, în numele unei credințe contrare, deci de pe o poziție adversă pe care ți-ai însuşit-o. Această solidarizare militantă nu e cu putință fără intervenția unui complex afectiv."[19]

Atracția societății e o altă trăsătură a personalității lui Caragiale. Insuşi autorul spune că a avut multe de învățat de la viață, că lupta şi lipsurile şcolii vieții îți deschid ochii, de aici culegând ce este mai autentic pentru înfățişarea feluritelor tipuri şi situații. Personajele lui Caragiale sunt reale şi asta explică persistența lor nealterată peste generații. Sunt reale, dar au un puls de exagerare, de potențare tipologică față de care creația artistică nu are valabilitate. Referitor la afirmația lui George Călinescu că "din curată simpatie de comediograf cultiva Caragiale lumea lui Cațavencu şi graiul incult al acesteia nu e o critică ci un efect comic", Septimiu Bucur nu este de accord deoarece astfel orice atitudine a scriitorului rămâne străină de creația lui. Călinescu uită că toți scriitorii mari din literatura noastră şi chiar şi cei din literatura universală au avut convingeri şi idealuri politice. Acesta mai afirmă despre Caragiale că a fost un simplu "comediograf" care a ajuns la o treaptă de mobilitate sufletească de la care nu se mai poate vorbi serios despre el.

In opera lui Caragiale pulsează o profundă nemulțumire, o răzvrătire sinceră, ludică, nemiloasă împotriva păcatelor multe şi de neiertat ale societății în care a trăit. Bucur accentuează faptul că dramaturgul nu a duşmănit spiritul liberal dar a urît abuzurile, corupția. Bucur observă că George Călinescu a mai precizat, de asemenea, şi faptul că exista o oarecare simpatie față de personajele Tipătescu, Trahanache, Dandanache sau Cațavencu.

Caragiale n-a fost membrul nici unui partid iar temperamentul său refuză ipostaza de luptător politic, însă a avut o anumită convingere politică. Ii disprețuia pe boieri, pe privilegiați, era apropiat de cei asupriți, de cei care sufereau osânda nedreptăților sociale. A fost de-ajuns să privească în jurul său, să observe ce se petrece în realitatea de fiecare zi. Această atitudine opozițională se va contura în studiul despre răscoalele țărăneşti din 1907. In broşura "1907, din primăvară până-n toamnă", din stilul lui Caragiale reiese cel mai sincer sentiment de echitate umană.

In pamfletul său antişovinist "Românii verzi", Caragiale a ridiculizat tendința exclusivismului patriotard, având un umor plăcut. Vorbind didactic, sunt două feluri de

[19] Serafim Duicu, *op.cit.* p.12

BDD-A22222 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:33 UTC)

naţionalisme: unul sombru şi creator care se manifestă în continuitatea muncii zilnice şi altul caracterizat de un exhibitionism verbal în care se ascund deficienţe morale.

"Românismul cu trei "r" pe care l-a "biciuit" Caragiale e românismul demagogilor, gogomanilor, pe jumătate inconştienţi, pe jumătate arivişti. *Românii verzi* ai lui Caragiale, spune Bucur, sunt Caţavencii, vinovaţi de confuzia intelectuală."[20] El atacă excrescenţele patriotismului care preconizează intoleranţa rasială, patriotismul, care vrea să aibă o emblemă ce reprezintă "un român verde sdrobind falnic sub călcâiul său şarpele străinismului, care scrâşneşte şi ţipă."

In lumea lui Caragiale sunt multe tipuri unite într-o singură familie tipologică. Nici unul din personajele comediilor lui Caragiale nu e stăpân pe sensul exact al cuvintelor pe care le foloseşte, nu au disciplină mentală.

Mihail Dragomirescu face singura concesie detractorilor lui Caragiale: în încheierea studiului său, criticul se declară de acord cu afirmaţia conform căreia personagiile lui Caragiale, cu toată adâncimea lor, cu tot relieful şi incisivitatea lor, nu prea au volum" făcând abstracţie de contradicţia în termeni personajele au adâncime şi relief, dar nu au volum, se impune să constatăm că studiul lui Dragomirescu are un merit important, el evită abordarea sociologizantă, care urmărea să stabilească o corespondenţă strictă între ficţiunea operei şi realităţile româneşti. Criticul are permanent în vedere faptul că analizează o operă literară, pe care o raportează în permanenţă la alte opere literare, eliberând discuţia de intruziunea politicului şi reorientând-o către zona esteticului.

Din punct de vedere politic, el s-a mărginit la atitudini de simpatie deoarece doar astfel poate gândi şi simţi liber. Atacul lui Bucur împotriva lui Maiorescu e mult mai violent atunci când denunţă "profanarea", adică modificarea câtorva versuri în textul celui mai mare scriitor român.

Iluminismul lui Caragiale e o inexactitate. Acesta preconiza lozinca "artă pentru artă". Caragiale a lansat formula "nici artă pentru artă nici artă cu tendinţă, ci artă cu talent." Astfel opera de artă are un destin şi un rost singular care constituie unicitatea ei faţă de celelalte activităţi spirituale. Septimiu Bucur observă că elementele constitutive, esenţiale ale actului de creaţie, sunt cultura, gustul, rafinamentul intelectual, perspicacitatea, puterea de judecată. Caragiale a ştiut ce înseamnă "a crea" fiindcă a fost un creator, fiind în permanentă comuniune cu actul de creaţie.

Prima piesă a lui Caragiale e *O noapte furtunoasă*. Aici, el stăpâneşte ca nici un alt autor român tehnica savantă a compoziţiei dramatice. *O noapte furtunoasă* este o piesă cu cheie. Toată acţiunea se realizează în jurul unei confuzii de situaţii. Chiar de la început personajele trăiesc. Ridicolul rezultă din extraordinara tipizare verbală. Acestea întrebuinţează un limbaj cu desăvârşire adecvat particularităţilor şi atitudinilor. Realismul satiric al lui Caragiale e mai accentuat în *O scrisoare pierdută* ca în *O noapte furtunoasă*. Lumea comediilor lui Caragiale e o lume a corupţiei şi a abuzurior politicianiste liberalo-conservatoare.

Septimiu Bucur aduce în discuţie problema legată de stabilizarea egalităţii între poziţia lui Caragiale şi cea a lui Eminescu. Unii sunt de părerea că amândoi au fost cei mai străluciţi

[20] *Ibidem*, p. 107-108

BDD-A22222 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:33 UTC)

exponenți ai revoltei sociale împotriva nedreptăților regimului burghezo-moşieresc. Bucur nu e de acord cu această egalitate.

Acesta crede că între autorul *Scrisorii pierdute* şi creatorul *Luceafărului* există deosebiri radicale. Eminescu e "unul", adică o opoziție în literatura şi cultura românească, pe când lui Caragiale nu-i putem recunoaşte acest caracter de unicitate substanțială. De altfel, Eminescu a avut o viziune integrală asupra problemei româneşti, în timp ce Caragiale a surprins doar aspecte fragmentare ale ei.

Eminescu a conceput problema neamului nostru "dinlăuntru", adică în datele ei esențiale şi permanente. Solidarizarea lui Eminescu cu durerile poporului român este rodul celei mai înalte conştiințe naționale şi culturale ce a apărut vreodată în cursul istoriei noastre. Eminescu a fost legat în totalitate de viața poporului român, al cărui exponent trebuie considerat, ca nimeni altul, nici până la el, nici după el.

BIBLIOGRAFIE

1. Bucur, Septimiu, *Banchetul lui Lucullus*, pagini de critică literară, Ed. îngrijită, prefață şi note asupra ediției de Serafim Duicu, Cluj-Napoca, Dacia, 1978

2. Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Fundația pentru literatură şi artă, Bucureşti, 1941

3. Demetriescu, Anghel, *Despre obiectul artei în general*, în *Literatură şi artă română*, an I, nr.2, 25 decembrie 1896

4. Dragomirescu, Mihail, *Caragiale*, în volumul *I. L. Caragiale în conştiința contemporanilor*, Editura Academia Română, 1943

5. Eliade, Pompiliu: *"O scrisoare pierdută"*, în volumul *I. L. Caragiale față cu reacțiunea… criticii*, Editura Princeps, Iaşi

6. Ibrăileanu, Garabet, *Spiritul critic în cultura românească*, Editura Litera, Chişinău, 1999

7. Mihai Mandache, Sub semnul scepticismului. Reacțiile contemporanilor la opera lui Caragiale, http://www.scribd.com/doc/244729599/Reactiile-contemporanilor-la-opera-lui-Caragiale#scribd

8. Petraşcu, N., *Caragiale, comediile lui*, în *Literatură şi artă română*, an II, nr.11, 25 noiembrie 1898

9. Tomuş, M., *Opera lui I.L. Caragiale*, Editura Minerva, Bucureşti, 1977

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

UNIUNEA EUROPEANĂ GUVERNUL ROMÂNIEI Fondul Social European POSDRU 2007-2013 Instrumente Structurale 2007-2013 MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE OIPOSDRU UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA" din IAȘI

Program Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013
Axa prioritară 1 Educația şi formarea profesională în sprijinul creşterii economice şi dezvoltării societății bazate pe cunoaştere;
Domeniul major de intervenție 1.5 **Programe doctorale şi post-doctorale în sprijinul cercetării;**
Numărul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/133652
Titlul proiectului: „Sistem integrat de îmbunătățire a calității cercetării doctorale şi postdoctorale din România şi de promovare a rolului științei în societate" **Beneficiar**: Universitatea « Alexandru Ioan Cuza », Iaşi

BDD-A22222 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:33 UTC)